

a 1976. odlazi u Kanadu i igra za NK Metros Croatia iz Toronta uz rame s Portugalcem Eusebiom, jednim od najboljih nogometaša svih vremena. Osvaja prvenstvo Kanadsko-američke lige 1976. i 1977. godine. Bio je i u sastavu olimpijske reprezentacije Jugoslavije 1973. godine.

Na stranicama 222. i 223. prikazana su medulinska nogometna igrališta. Zanimljivo je da se nogomet u Medulinu od 1923. do danas igrao na osam različitih lokacija. Knjigu zaključuju fotogalerija (224-232), popis igrača i članova uprave od 1923. do 1983. (232-236), izvori podataka i bilješka o piscu (237-238).

Nogometna sjećanja Renata Lorenzina mnoštvom dosad neobjavljenoga materijala bacaju novo svjetlo na povijest istarskoga sporta, a posebice nogometa. Autor u knjizi pronalazi poveznice između sporta i društveno-gospodarskoga razvoja Medulina. Kroz svoja nogometna promišljanja iznosi odjeke dramatičnih promjena u istarskom društvu u posljednjih šezdesetak godina, a društveno-gospodarski odnos prema amaterskom sportu ogledao se prvenstveno kroz problem financiranja i sponzoriranja kluba koji je uvijek aktualan. Navodi kako je knjiga nastajala cijeloga njegovoga života jer je dugo pisao memoare, a u njima je nogomet imao istaknuto mjesto s obzirom na to da je dugo bio igrač i trener. Zanimljivo je da je zabilješke vodio na talijanskom jeziku. Šteta je da nije veća pozornost posvećena povijesti kluba u posljednjem desetljeću, kada za klub nastupaju i mnogi dokazani prvoliigaški igrači (Trešnjić, Lasić, Vidajić, Iveša, S. Peršić, D. Ostović, Ugrčić, D. Raković...). Možda to autoru nije ni bila namjera jer se, kako i sam napominje, nada da će njegova nogometna sjećanja poslužiti kao temelj za neku buduću pisanu povijest medulinskoga nogometa.

Igor Jovanović

Fažanski libar 5, zbornik radova 5. Fažanskog kolokvija, Pula: Amforapress / Fažana: Općina Fažana, 2012., 157 str.

U izdanju Općine Fažana i Amforapressa objavljen je 2012. zbornik radova *Fažanski libar 5*, koji broji deset znanstvenih i stručnih članaka prethodno najavljenih na skupu *Fažanski kolokvij 5*, a priložen je i preslik te hrvatski

prijevod znanstvenoga članka Antona Gnirsa s početka XX. st. o rimskoj keramičarskoj radionici u Fažani. Urednik izdanja je Mirko Urošević.

Zbornik otvara izvješće Ade Damjanac, načelnice Općine Fažana, koje čitatelja uvodi u recentna fažanska gospodarska pitanja, nakon čega slijedi prvi znanstveni rad „Muzeološka prezentacija arheološke baštine Fažane“ (19–31) Kristine Džin. U radu se kroz prikaz istraživanja dosadašnjih arheoloških lokaliteta fažanskoga područja te pronađenih vrijednih nalaza, od kojih veći dio nije muzeološki predstavljen, nastoji ukazati na potrebu za utemeljenjem fažanskoga zavičajnog muzeja. Džin daje i kratke, ali konkretne i pravno potkrijepljene podatke o mogućnostima osnivanja, potencijalnom području djelovanja te ciljevima buduće muzejske institucije. Slijedi posmrtno objavljen članak „Rimski vodoopskrbni sustavi na fažanskom priobalju“ (33–47) eminentne hrvatske arheologinje Vesne Girardi Jurkić, ujedno i znanstveno-stručne suradnice ovoga izdanja od njegova utemeljenja. U radu se kroz izabrane primjere rimskoga vodoopskrbnog sustava na teritoriju fažanskoga priobalja analiziraju otkrića i načini gradnje cisterni (vodosprema). Girardi Jurkić zaključuje kako su istražene vodospreme i vodoopskrbni rimski sustavi dokaz najvišega stupnja antičke uljudbe i civilizacije koja je zamrla u VIII. stoljeću, a u Europi je obnovljen tek u XIX. stoljeću, kada i Fažana uz južnu Istru (Pula) dobiva svoj vodoopskrbni sustav. Nakon antičkoga razdoblja Alojz Štoković uvodi čitatelja u svijet istarskoga novovjekovlja i suvremenoga doba u radu „Fažanski župnici od 1638. do 2012.“ (49–55). Podatke o četrdeset i trojici fažanskih župnika, od kojih su neki župom upravljali tek nekoliko, a neki, poput don Valentina Cukarića, čak četrdeset godina, autor je prikupio većim dijelom iz matičnih knjiga.

Naredni članci petoga *Fažanskog libra* bave se isključivo XX. stoljećem. Nataša Urošević u tekstu „Brioni, rivista illustrata di sport e mondanità (1929. – 1940.)“ (57–69) daje pregled sačuvanih godišta istoimenoga časopisa i iznosi podatke o razvoju turizma na Brijunskom otočju između dva svjetska rata. Do 1936., kada postaju državno vlasništvo, Brijuni su bili u posjedu obitelji Kupelwieser koja ih je desetljećima nastojala *brendirati* kao aristokratsko odredište s mondenim sportovima, prirodnim ljepotama i vrhunskom zabavom, a upravo je taj časopis imao promicati te ideje. Benita Gošev se u radu „Naseljavanje i razvoj Valbandona“ (71–79) osvrće na urbanističke promjene tijekom druge polovice XX. st. u Valbandonu. Većim dijelom autorica se referira na vlastita sjećanja, čime je sačuvala svjedočanstvo na neke

već pomalo zaboravljene trenutke valbandonske recentne graditeljske povijesti. O procesu osnivanja Općine Fažana upoznaje nas Marija Komparić u tekstu „Deset godina poslije: kako smo osnovali Općinu Fažana“ (81-93). Prva javna težnja za osnivanjem fažanske općine, navodi Komparić, javila se 1997. s izlaskom Nezavisne liste na lokalne izbore, no do stvaranja Općine Fažana prošlo je više od tri godine, obilježene brojnim pravnim i političkim izazovima. „Desetljeće Turističke zajednice Općine Fažana“ (95-107) članak je Melite Peroković u kojem se daje sažet, ali informativno bogat pregled razvoja fažanskoga turističkog resora u posljednjem desetljeću. Opisuju se elementi profiliranja Fažane kao turističke destinacije te sumiraju postignuti rezultati u ostvarenim dolascima i noćenjima, kulturnim programima te marketingu. U domenu nadnaravnoga uvodi nas Liliana Vranjican temom „Fažanske priče i legende“ (109-115). Autorica je od kazivača s područja Fažane zabilježila legende, priče, predaje i snoviđenja koji se, napominje, danas čine iracionalnima, ali su u svoje vrijeme bili ogledalo osobitosti i odnosa žitelja s njihovim okruženjem, a koji su do današnjih dana opstali u kolektivnoj memoriji. Sportskom tematikom bavi se Mitar Gavočanov u radu „Polu stoljeća nogometnog kluba 'Mladost' Fažana“ (117-125). Gavočanov, ujedno i predsjednik toga kluba, u prilogu daje pregled njegova razvoja i aktivnosti od utemeljenja 1961. do 50. obljetnice postojanja, kada je i obnovljen stadion. Uz te radove zbornik donosi i preslik izvornika te hrvatski prijevod članka arheologa, konzervatora i povjesničara umjetnosti Antona Gnirsa (1879. – 1933.) „Eine römische Tonwarenfabrik in Fasana bei Pola“ (*Jahrbuch für Altertumskunde*, 4, 1910., 79-88) / „Rimska keramičarska radionica u Fažani kraj Pule“ (127-151).

Činjenica da je edicija *Fažanski libar* održala petogodišnji neprekinuti niz izlaza sama po sebi govori o profesionalnom odnosu Organizacijskoga odbora i samoga urednika u njezinu stvaranju. Nadalje, time su ispunjeni propisani kriteriji njezine znanstvene klasifikacije, što daje naslutiti da će i idući brojevi znanstvenoj zajednici, ali i širem čitateljstvu pružati nova saznanja o bogatoj povijesno-kulturnoj baštini područja Općine Fažana i ukazati na potencijal koji se tek ima ostvariti za dobrobit svih njezinih mještana.

Milan Radošević